

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Kalmar län

Juni 2019

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Innehåll

Om småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Kalmar län	5
<i>Näringslivet i Kalmar län</i>	5
Småföretagsbarometern – Kalmar län	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	10
<i>Orderingång</i>	11
<i>Tackat nej till order</i>	12
<i>Omsättning</i>	13
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	14
<i>Företagens prisförväntningar</i>	14
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
Slutsatser	18

Om småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Kalmar län

- **Konjunkturen** i Kalmar län har utvecklats mycket starkt i årets mätning, med endast Östergötlands län som noterar en högre konjunkturindikator. Samtliga av konjunkturindikatorns tre delfaktorer har ökat. Förväntningarna inför det kommande året är att tillväxttakten ska mattas av något.
- **Sysselsättningstillväxten** bland småföretagarna i Kalmar län har ökat det senaste året och ligger över riksgenomsnittets tillväxt. Prognosen framåt är försiktig där företagen tror på en oförändrad tillväxttakt.
- **Orderingångens** tillväxttakt i länets småföretag har ökat jämfört med ifjol och Kalmar ligger även här över riksgenomsnittet. Inför de kommande tolv månaderna tror företagen på en avmattad tillväxttakt i orderingången.
- **Omsättningstillväxten** i Kalmar län har sett en kraftig ökning i tillväxttakten. Nettotalet för omsättningstillväxten är 15 indexenheter högre än ifjol.
- Från 2013 steg lönsamheten i Kalmar läns företag kraftigt fram till år 2016. Efter två års avmattningar i tillväxttakten har **lönsamhetstillväxten** nu återhämtat sig. I årets Småföretagsbarometer har tillväxttakten ökat kraftigt i Kalmar läns företag vars lönsamhetsutveckling nu placerar sig över riksgenomsnittet
- I Kalmar anser 71 procent att de har **goda utsikter att expandera på sikt**. Samtidigt är det omkring nio av tio företag i länet som vill växa.
- Brist på lämplig arbetskraft uppges som det **främsta tillväxthindret** bland småföretagen i Kalmar län. Även tuff konkurrens och finansieringssvårigheter är hinder för företagens tillväxt.

Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Kalmar län

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. Företagens högt ställda förväntningar har alltså inte införlivats under året, vilket också förklarar varför företagen nu ytterligare reviderat ned förväntningarna inför de kommande tolv månaderna. Det är framför allt sysselsättningen som ökat långsammare än förväntat. Även orderingång och omsättning har utvecklats svagare. En trolig förklaring till att tillväxttakten avtagit under året är, liksom tidigare år, att många småföretag redan har nått sina kapacitetstak. Svårigheter att hitta personal med rätt kompetens och höga kostnader för att ha anställda är exempel på utmaningar som gör det svårt för företag att expandera och att på kort tid anpassa och förändra produktionstakten.

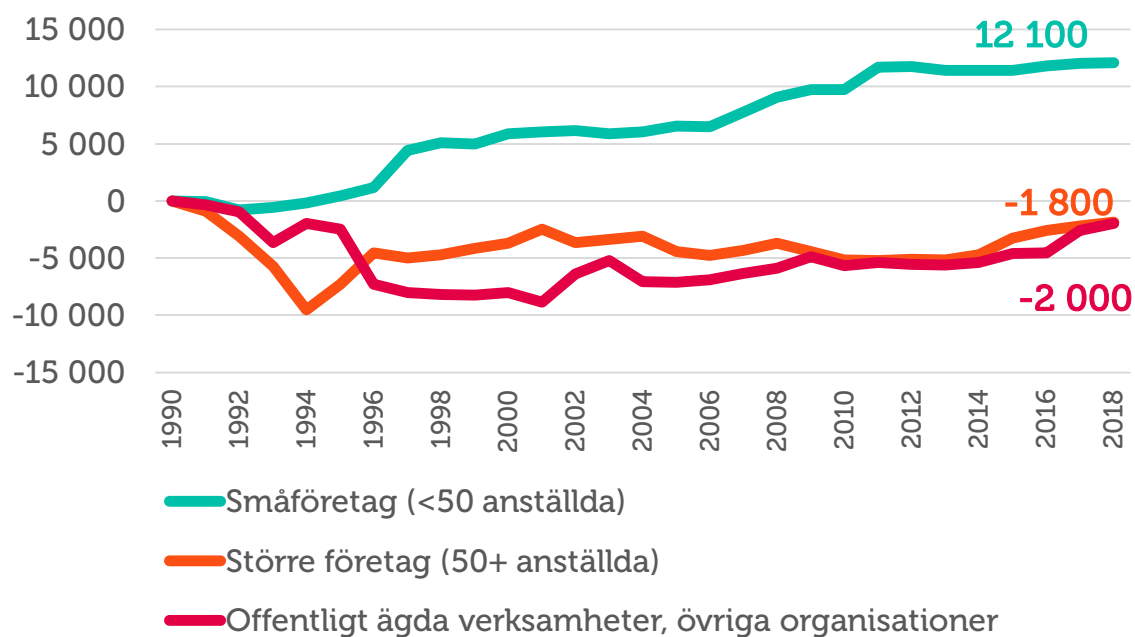
Det är andra året i rad som konjunkturindikatorn minskar och den är nu på lägsta nivån sedan 2013, det vill säga efterdyningarna av eurokrisen. Småföretagen upplever trots det en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

Näringslivet i Kalmar län

Näringslivet i Kalmar län och framförallt kring Kalmar består av företag verksamma inom en rad olika verksamheter. Den mest dominerande näringen är jord- och skogsbruk vilken har stor betydelse i Kalmarsundsregionen med goda förutsättningar för bl.a. livsmedelsproduktion. Ett annat verksamhetsområde som är relativt stort i regionen är energi- och miljöteknik med bland annat nätverket Sustainable Sweden Southeast AB, som är ett affärsdrivande nätverk i sydöstra Sverige. Nya tekniska lösningar är avgörande både för ökad hållbarhet och för svenska företags konkurrenskraft och utveckling i globala värdekedjor. Ett växande Linnéuniversitet bidrar också till näringslivets utveckling. Under det senaste året har utvecklingen varit positiv och Kalmar har sett kraftiga ökningar i omsättnings-, order- och sysselsättningstillväxten.

Den lokala näringslivspolitikerna i Kalmar och Kalmar län har som mål att förbättra företagsklimatet bland annat genom att få fler företag att etablera sig i regionen. För att detta ska lyckas är det viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet och stödja befintliga företagsutveckling och tillväxt. Detta inkluderar att stödja innovativa miljöer samt att öka samverkan mellan Linnéuniversitet och näringslivet för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre växande företagen som står för sysselsättningstillväxten i Kalmar län. Även om antalet sysselsatta också har vuxit marginellt i den offentliga sektorn.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Kalmar län sedan 1990 (källa: SCB)¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Kalmar län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I länets Småföretagsbarometer redovisas småföretagens bedömning om sysselsättning, ordergång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi länets konjunkturindikator. För två år sedan hade Kalmar län det starkaste konjunkturläget i landet. Denna höga notering sjönk kraftigt i fjolårets rapport till ett nettotal som var lägre än riksgenomsnittet och placerade länet till en bottenplacering i landet. I årets undersökning har länets småföretagskonjunktur stärkts påtagligt och bidrog till att konjunkturindikatorn hamnade på den näst högsta nivån i landet.

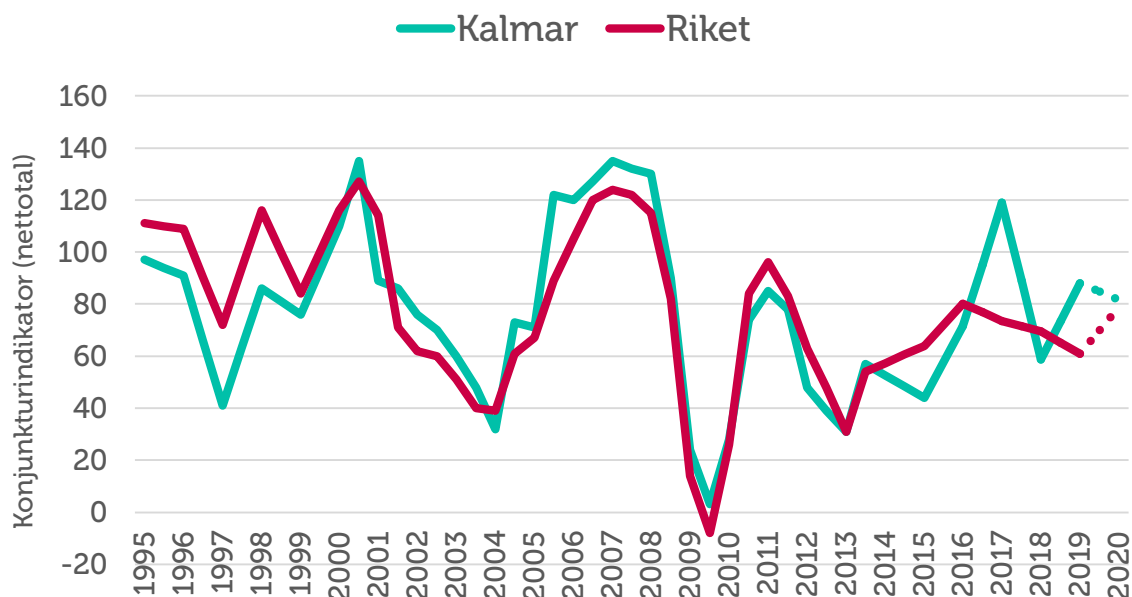
Länets konjunkturindikator steg i år till 88 från fjolårets 59, vilket placerar Kalmar över riksgenomsnittets nettotal 61 med god marginal. Samtliga delar i konjunkturindikatorn har haft en ökad tillväxttakt jämfört med ifjol, vilket har resulterat i länets höga nettotalsnotering. Utfallet av årets tillväxt blev därmed betydligt starkare än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Trots ett gynnsamt konjunkturläge ser företagen mindre optimistiskt på de kommande tolv månaderna, då indikatorn förväntas sjunka något i Kalmar län.

Ann-Sofie Tognér
VD Tognér Coaching

Som företagare känner jag definitivt igen mig gällande konjunkturen i Kalmar län. Det går bra men har svalnat något. Det absolut enskilt största problemet är brist på kompetens och svårigheter att attrahera kompetens. Vi behöver också göra något åt infrastrukturen i vårt län för att säkerställa att vårt län fortsatt får vara konkurrenskraftigt nationellt och internationellt.

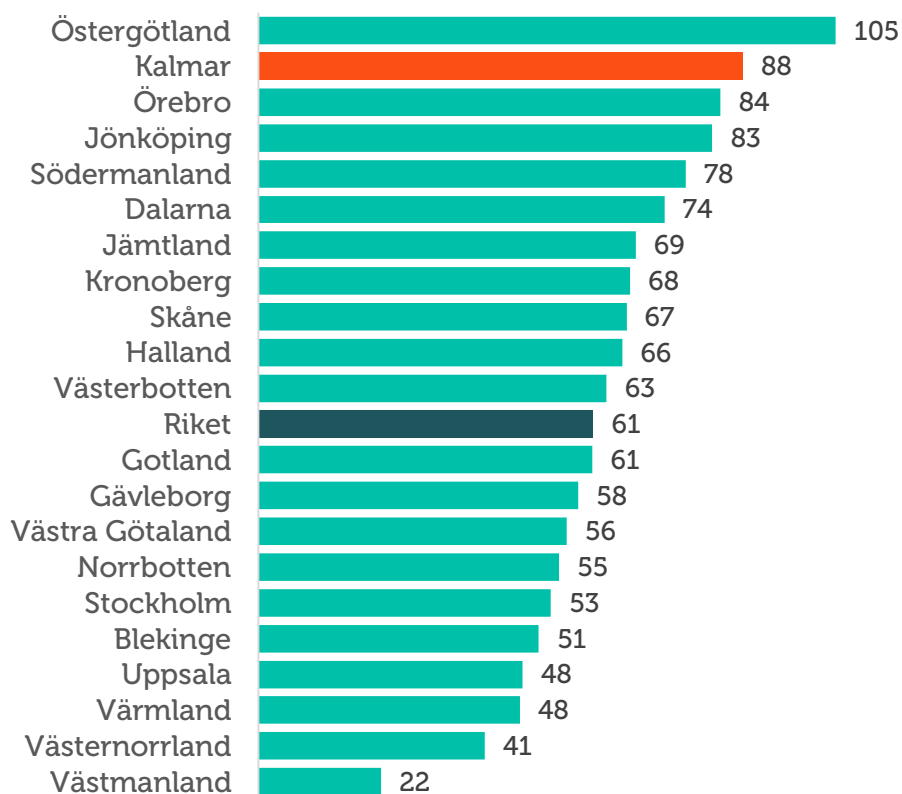
Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Kalmar län och riket 1995-2019

Marie Fuhr Ohlsson
Kontorschef Swedbank Kalmar

Det är glädjande att se att hela 71 procent av Kalmar läns småföretagare ser sina expansionsmöjligheter som goda och ligger därmed klart över riksnittet i resultat. Den positiva bilden stämmer överens med det vi ser och vi ser fram emot att vara en del av fler spännande investeringar framåt.

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2019

Frida Boklund
*Regionchef för Företagarna,
 Kalmar län och Kronobergs län*

Kalmar läns konjunktur är på en fortsatt hög nivå. Vi kan se att förväntningarna framåt är något dämpade. Det är tydligt att Kalmar län behöver fortsätta prata om hur regionen kan bli attraktivt att bo, leva och verka i. Småföretagsbarometern visar tydligt att även i år behöver man resonera om de demografiska utmaningar som finns.

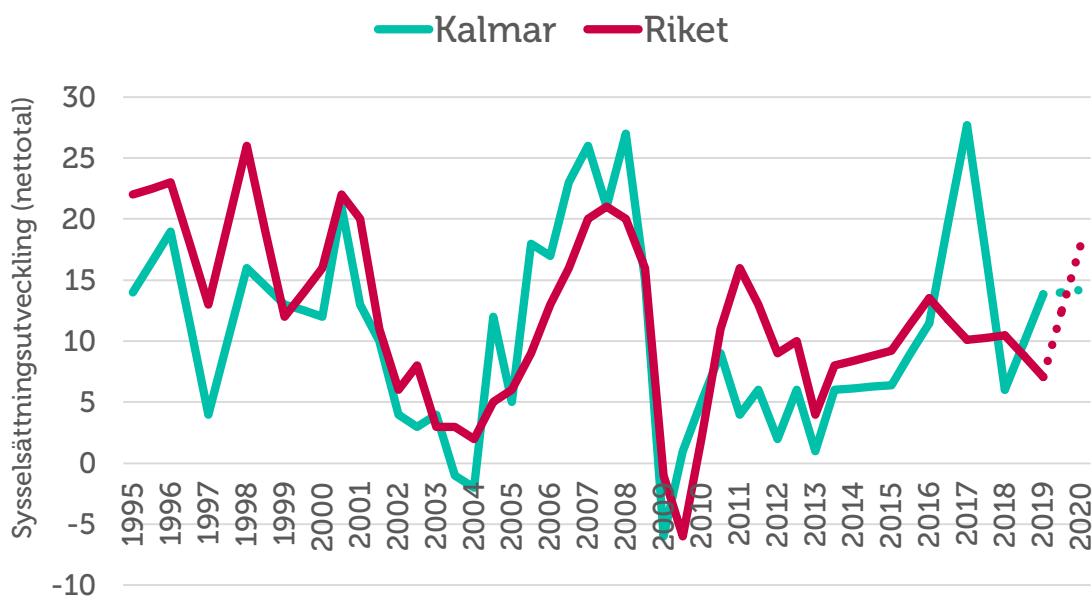
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningen bland småföretagarna i Kalmar län har ökat under det senaste året. I fjol låg länets sammanvägda nettotal på 6, vilket var lägre än riksgenomsnittets 10. I årets undersökning uppger 22 procent av företagen att de har ökat antalet anställda i företaget samtidigt som åtta procent uppger en minskad personalstyrka under de senaste tolv månaderna. Nettotalet för sysselsättningen steg till 14, vilket är högre än riksgenomsnittets vikande nettotal 7. Sysselsättningsutvecklingen blev i linje med vad företagarna förväntade sig ifjol.

Som vi kommer att redogöra för vidare i rapporten har länets företag haft en mycket god utveckling vad gäller omsättning, ordergång och lönsamhet vilket sannolikt förklarar varför många företag i länet haft möjlighet och varit i behov av att öka antalet anställda. Anställningsplanerna för det närmaste året är försiktigt positiva även om nettotalet för sysselsättningen planar ut.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2019

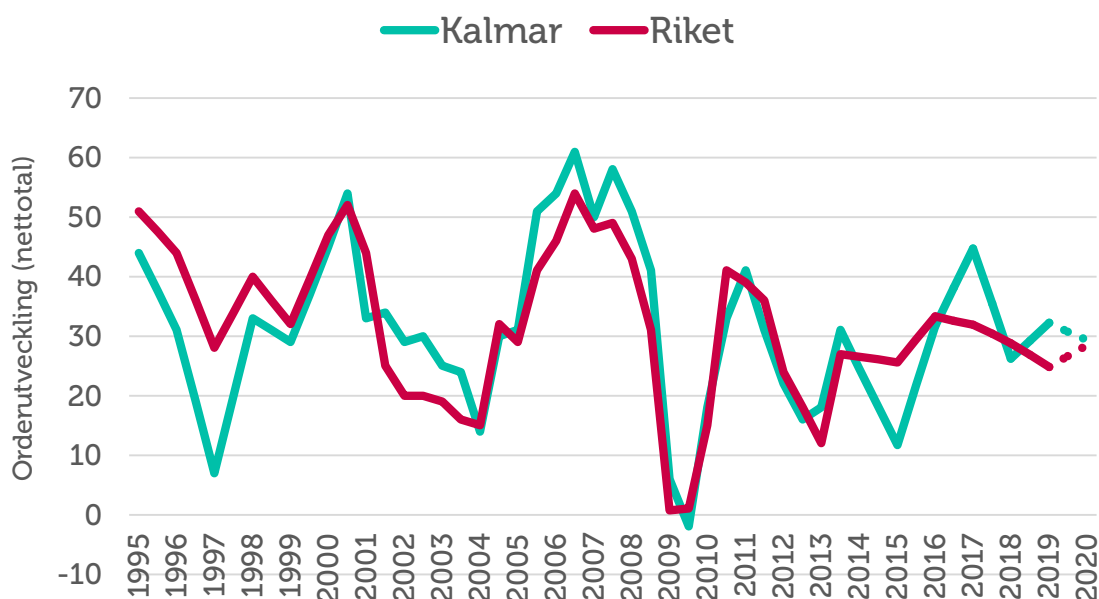
Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången har förbättrats efter fjolårets avmattning och uppger nu ett mer gynnsamt orderläge än vad riksgenomsnittet visar. Det är dock långt ifrån de nivåer som rådde 2015 då nettotalet noterades till över 40. Se figur 5.

Nära hälften (48 procent) av länets företag har sett en ökad orderingång under året som gått samtidigt som 16 procent har sett en minskad orderingång. Detta ger ett sammanvägt nettotal på 32. Motsvarande nettotal för riksgenomsnittet är 25. Utfallet blev något bättre än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport då nettotalet förväntades bli o 26. Inför de kommande tolv månaderna tror företagen på en måttligare ökning i orderingången.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2019

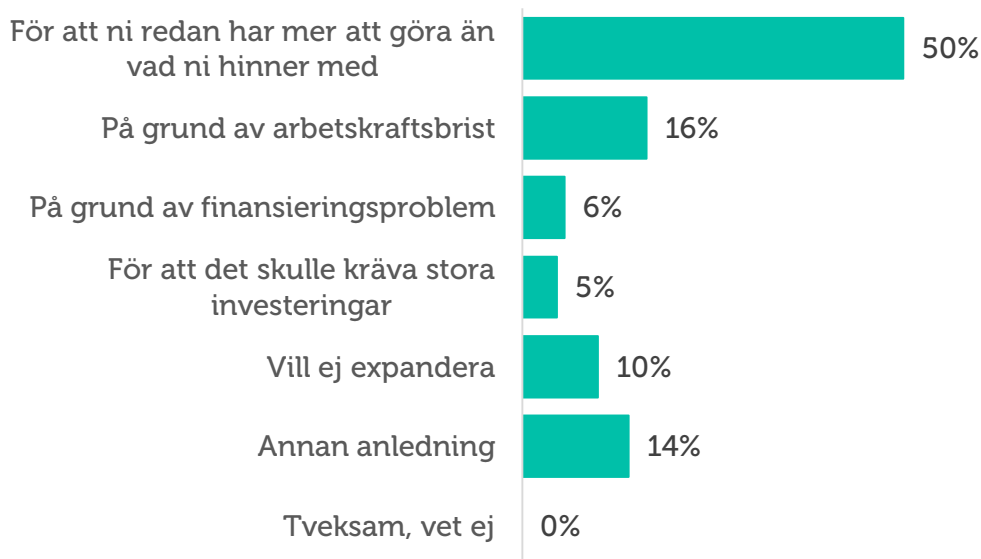
Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. I Kalmar län har 41 procent av företagen tvingats tacka nej till order under det senaste året, vilket är en högre andel än fjolårets 30 procent. Andelen är densamma för riket som helhet.

Den enskilt största orsaken till att företagen i Kalmar län tvingats tacka nej till order är på grund av bristande kapacitet, vilket hälften av företagen i länet anger. Detta är en lägre andel än i fjol (56 procent). Även om andelen företag som tackat tackar nej till order är lägre i Kalmar län än för riksgenomsnittet (56 procent) är kapacitetsbristen fortsatt ett betydande problem för länets företag.

Likt fjolårets mätning är även arbetskraftsbrist, exempelvis kompetens- och matchningsproblem, påtaglig framträdande bland länets småföretag. Detta visar på att företagen och länet särskilt behöver möta kapacitets- och arbetskraftsbristen för att nå fortsatta framgångar i att skapa jobb och välfärd.

Figur 6 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

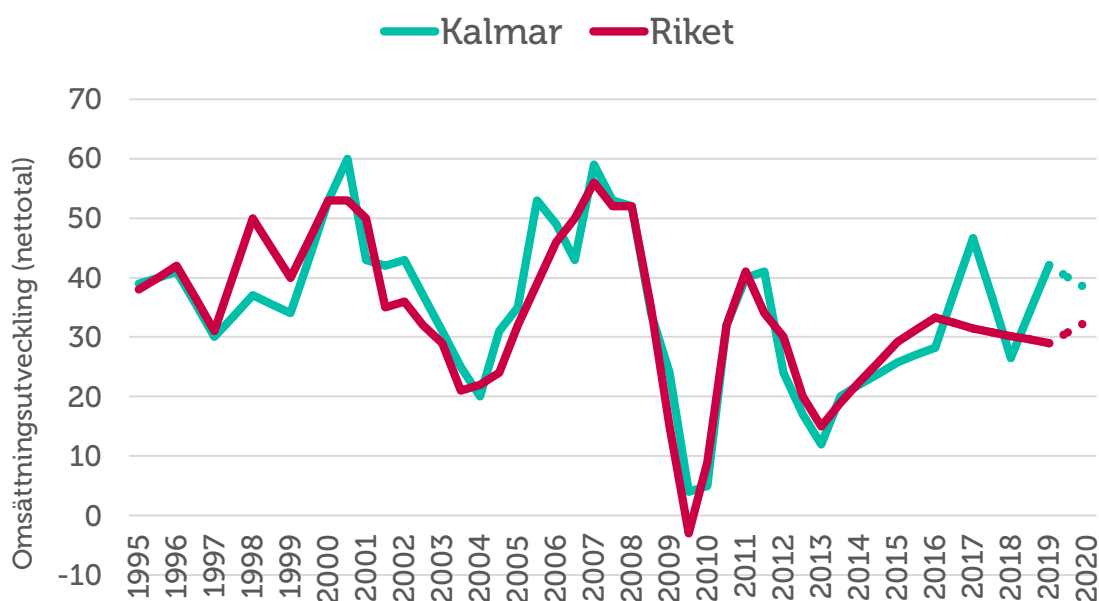
Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Kalmar län har ökat stadigt sedan år 2013 men såg en avmattad tillväxttakt i fjolårets rapport. I årets mätning har omsättningstillväxten återhämtat sig jämfört med ifjol, med en kraftigt ökad tillväxttakt.

Totalt sett har 58 procent av företagen haft en ökad omsättning under de senaste tolv månaderna, vilket är signifikant högre än riksgenomsnittet på 49 procent. Samtidigt har 16 procent upplevt en minskad omsättning vilket ger ett netttotal på 42 för omsättningsutvecklingen. Denna notering är 15 indexenheter högre än fjolårets netttotal och placerar länet över riksgenomsnittets netttotal 29. Utfallet blev därmed tvärtemot vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport, då de trodde på en avmattad tillväxttakt. Prognosen för de kommande tolv månaderna hos företagen i Kalmar län är att omsättningstillväxten ska mattas av till ett sammanvägt netttotal om 38, till skillnad från riksgenomsnittet som tror på en ökning till nettotalet 33.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 1995-2019

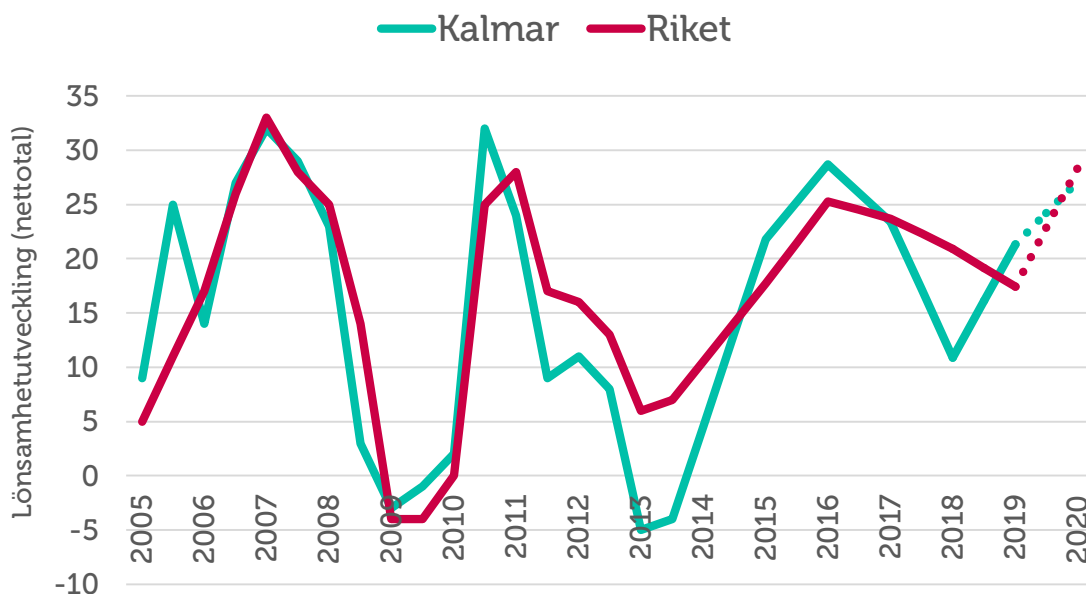
Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också svängningar i den inhemska ekonomin.

Från 2013 steg lönsamheten i Kalmar läns företag kraftigt fram till år 2016. Efter två års avmattningar i tillväxttakten har lönsamhetstillväxten nu återhämtat sig. I årets Småföretagsbarometer har tillväxttakten ökat kraftigt i Kalmar läns företag vars lönsamhetsutveckling nu placerar sig över riksgenomsnittet, se figur 8. Det sammanlagda nettotalet är idag 21, jämfört med riket som helhet med nettotalet 17.

I årets mätning redovisar hela 37 procent av Kalmars småföretagare en ökad lönsamhet, att jämföra med 16 procent som redovisar minskad lönsamhet. I fjolårets rapport förväntade sig företagen en mycket kraftig ökning av tillväxttakten. Utfallet blev inte riktigt lika högt som företagen förväntade sig, men ändå har företagen haft en mycket positiv lönsamhetsutveckling. På ett års sikt förväntas dock lönsamheten i Kalmar län öka till 27.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Kalmar län och riket 2005-2019

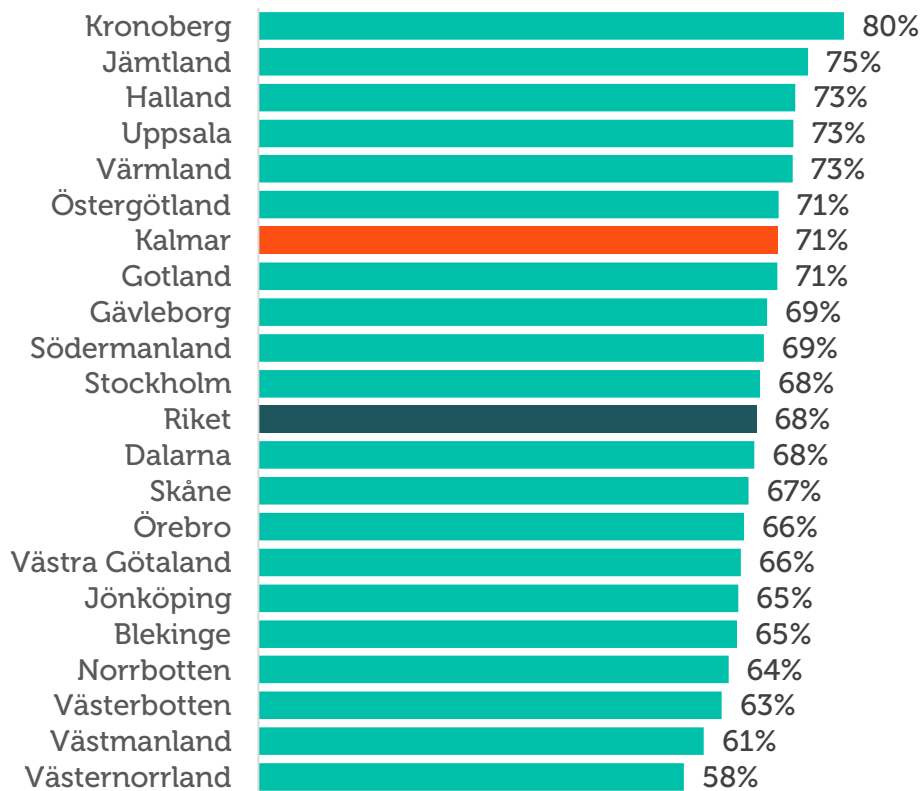
Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prisförändringar ligger skiljer sig något från i fjol. Av företagen i länet tror 47 procent på ökade försäljningspriser, vilket är en högre andel sedan förra årets mätning med 7 procentenheter. Vidare är det endast tre procent som tror på minskade försäljningspriser, vilket ger ett sammanvägt nettotal på 44 i prisutvecklingen. Detta är högre än riksgenomsnittet där riksgenomsnittet är 33.

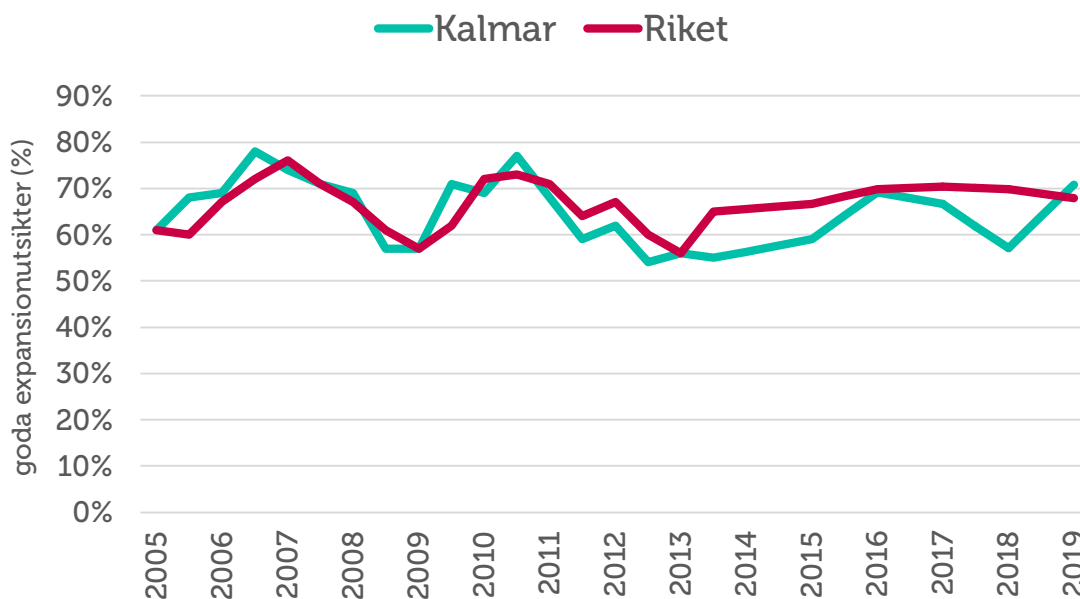
Expansionsutsikter och hinder för expansion

I fjolårets rapport var det företagen i Kalmar län som såg sämst förutsättningar i landet för att växa. Andelen företag som ser goda expansionsutsikter har i årets mätning ökat från 57 till 71 procent. I riket som helhet ser 68 procent av företagen goda möjligheter att växa framöver. I länet vill omkring nio av tio företag växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2019

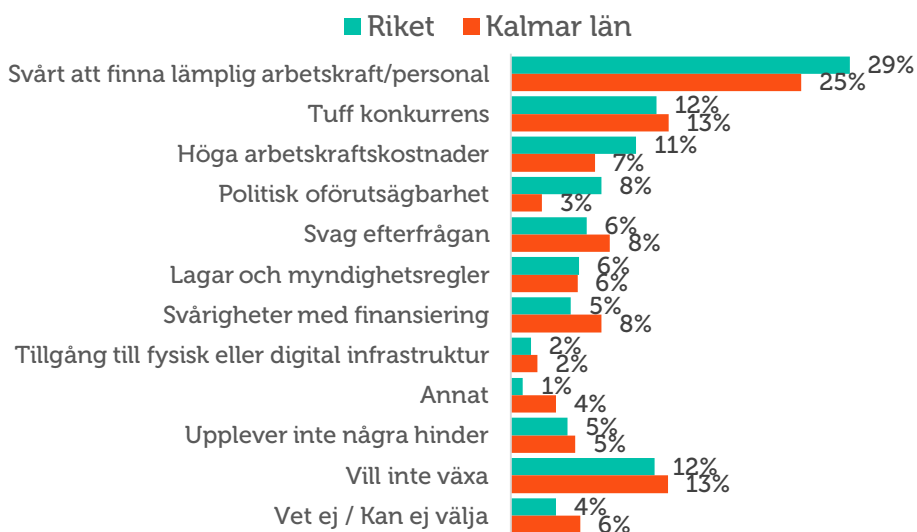
Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Kalmar län och riket 2005-2019

I årets mätning är svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft det största hindret för tillväxt enligt Kalmar läns företag. I länet anger 25 procent detta som största hindret. Även tidigare mätningar bekräftar att företagens svårigheter att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen kring kompetensbrist och matchning på Kalmars arbetsmarknad fortsätter att vara stora.

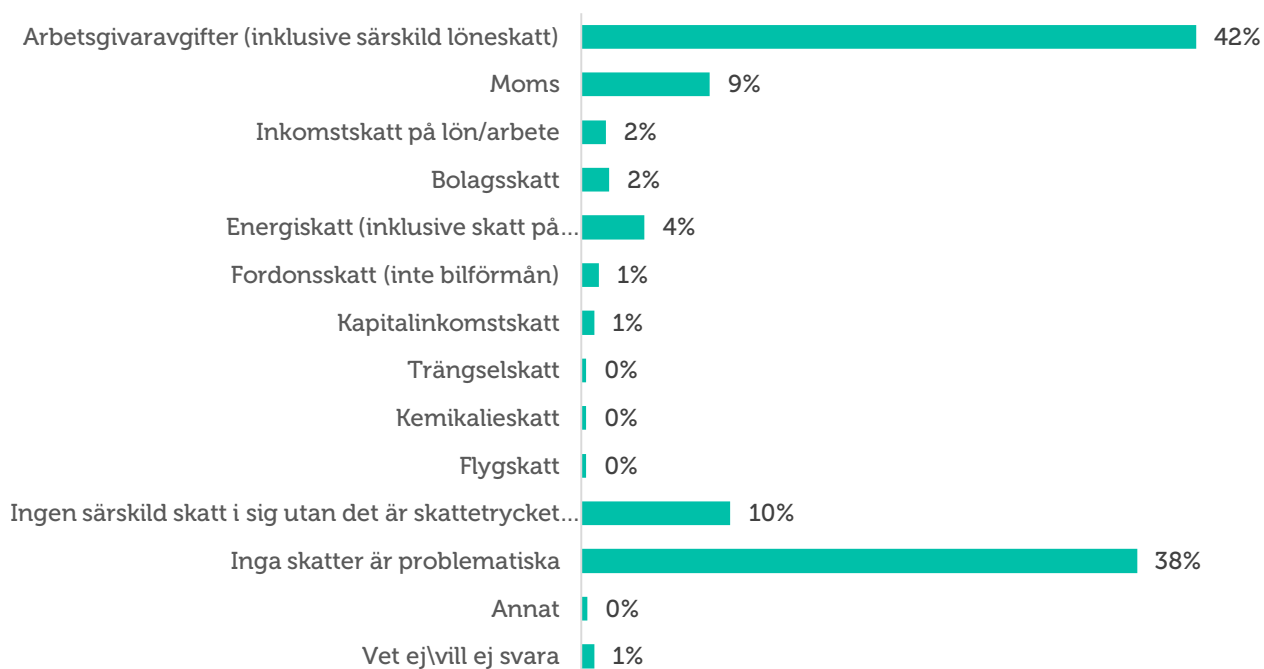
Tuff konkurrens som hinder för företagets tillväxt är fortsatt närvarande. Av företagen i länet anser 13 procent att detta är det fämsta hindret, vilket är i nivå med riksgenomsnittet. Finansieringssvårigheter upplevs i något högre grad som ett hinder för tillväxt hos länets företag än för riksgenomsnittet.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Kalmar län och i riket 2019 (procent)

Tittar vi specifikt på skatteområdet (Figur 12) ser vi att det framförallt är arbetsgivaravgifterna som upplevs som ett hinder för att utveckla företaget, vilket 42 procent av företagen anger. Detta är en ökning med 7 procentenheter jämfört med fjolårets rapport. Till detta kommer också bland annat moms och energiskatt. Dessa skatter anses dock i mindre grad utgöra ett hinder för tillväxten i företaget. Nästan fyra av tio företag upplever att skatter inte är ett problem.

Figur 12 Om det finns skatter som du upplever utgör hinder för er att driva ert företag på önskat sätt, vilka skatter anser ni det i så fall vara?

Slutsatser

Konjunkturen hos Sveriges småföretag med 1–49 anställda har försvagats under det senaste året. Den samlade konjunkturindikatorn i Småföretagsbarometern 2019 sjönk till 61 jämfört med 69 förra året och är därmed långt under det historiska snittet på 76. Det är dessutom en påtagligt svagare konjunktur än vad företagarna förväntade sig förra året. De främsta orsakerna till nedgången jämfört med föregående undersökning är en svagare ökning i företagets orderingång följt av sysselsättning och omsättning. Småföretagen upplever alltså fortsatt en relativt god tillväxt även om konjunkturtoppen har passerats.

Kalmar läns konjunkturindikator har stigit i årets Småföretagsbarometer, vilket placerar länet över riksgenomsnittets netttotal 61 med god marginal. Samtliga delar i konjunkturindikatorn har haft en ökad tillväxttakt jämfört med ifjol, vilket har resulterat i länets höga nettotalsnotering. Utfallet av årets tillväxt blev därmed betydligt starkare än vad företagen förväntade sig i fjolårets rapport. Trots ett gynnsamt konjunkturläge ser företagen mindre optimistiskt på de kommande tolv månaderna, då indikatorn förväntas sjunka något i Kalmar län.

De främsta hindren för företagets tillväxt är svårigheterna med att hitta lämplig kompetens, tuff konkurrens, finansieringssvårigheter samt en svag efterfrågan. Många företag upplever att det är svårt att hinna med och i Kalmar län har omkring fyra av tio företag tackat nej till order under det senaste året. De främsta skälen till att företagen tackat nej till order är återigen kapacitetsbrist och svårigheterna med att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Oavsett konjunkturläge är förutsägbara villkor som underlättar och stödjer företagande avgörande för Sveriges långsiktiga konkurrenskraft. Småföretagsbarometern 2019 visar att reformer skulle ha stor betydelse, framförallt inom tre områden.

Säkra småföretagens tillgång till kompetens

Småföretagens svårigheter att hitta arbetskraft med rätt kompetens är utbredd och hämmar deras expansionsmöjligheter. Kvaliteten i det svenska utbildningssystemet behöver säkras och bli mer anpassat efter arbetsmarknadens efterfrågan. Detta i kombination med förenklade anställningsregler kan förbättra matchningen mellan arbetssökande och lediga platser.

Sänk kostnaden att anställa och underlätta rekrytering

Många företag upplever att kostnaderna att anställa är för höga. Fler vägar in i arbetslivet behövs för de grupper som idag står utanför arbetsmarknaden. Förenkla regelverket vid nyanställningar och en översyn av lagen om anställningsskydd (LAS).

Öka incitamenten att starta företag

Många svenskar funderar på att starta företag men det är betydligt färre som tar steget fullt ut. En bidragande faktor är att socialförsäkringssystemet är mer anpassat för anställda än för företagare. En översyn av socialförsäkringssystemet behövs för att öka incitamentet att starta företag. Fler skulle sannolikt våga förverkliga sina affärsidéer om balansen mellan risk och avkastning förbättrades.